

portoktól”, felvilágosítással szolgált arról, hogy a kifogásolt zsidó személy ki fia-borja, mit csinál, „mivel van ártalmára” a társadalomnak. Névsort állítottak össze azokról a zsidó orvosokról, akiket a zsidótörvények alapján kizártak az orvoskamarából, azután a közismert és gazdag zsidókról, s nem utolsósorban az úgymond „megbízhatatlanokról”. A behívásoknak ezzel a sajátos módjával, a szelektálásnak ezekkel a szempontjaival, mint mondták, azt célozták, hogy véget vessenek a zsidók „suttogó propagandájának”.

A listák alapján behívott zsidók közül sokan voltak munkaképtelenek és mindennemű szolgálatra alkalmatlanok vagy az életkoruk, vagy az egészségi állapotuk miatt. Szép számmal akadt köztük nyomorék és elmebeteg.⁵⁷

Büntető munkaszolgálatra szemelték ki azokat (zsidókat és nem zsidókat egyaránt), akiket nemzetbiztonsági szempontból ítéltek veszedelmeseknek, vagy olyanokat, akik „kockázatot” jelenthettek. Nagy számban voltak köztük kommunisták és más baloldaliak – egy részük zsidó származású volt –, akiket az adott időpontban internálótáborok szökésbiztos drótkerítése mögött őriztek politikai vétségek miatt. Ezeket különleges, azaz büntetőszázadokba osztották be, és kiküldték a frontra. Úgy jelölték meg őket, hogy a sárga karszalagjukon fekete folt éktelenkedett, jelezvén, hogy az illető büntetett előéletű.

A vezérkar adatai szerint 1942. március 24-én 14 269 főre rúgott azoknak a „megbízhatatlan elemeknek” a száma, akikre különleges századok vártak. Közülük 1485-en internálótáborban ültek, s így a belügyminiszter fennhatósága alatt álltak.⁵⁸ Százan egy különleges névsorban szerepeltek. A kilenc hadtest sorozóhivatala 11 484 ilyen személyt tartott nyilván, 1200 „megbízhatatlan” személy ipari üzemben dolgozott, jobbára Budapest környékén.⁵⁹ A „megbízhatatlanok” azonosítását, minősítését és lajstromozását Szombathelyi Ferenc akkori vezérkari főnök május 30-án rendelte el. A különleges büntető munkaszolgálatos-századok rendeltetését úgy határozta meg, hogy feladatuk megszabadítani a nemzetet az érdekei szempontjából kártékony elemektől, bárkik és bárhol legyenek is ezek. Szombathelyi úgy rendelkezett, hogy amint ezek a századok az előírt létszámra feltöltődnek, haladéktalanul küldjék ki őket a frontra.⁶⁰

A kb. 250 000 főt számláló második magyar hadsereg első alakulatai Jány Gusztáv⁶¹ parancsnoksága alatt 1942. április 11-én indultak el a frontra.⁶² A második magyar hadsereg kötelékébe különböző típusú munkaszolgálatos-századokba beosztva nagyjából 50 000 zsidó tartozott.⁶³ A hadsereg egységei részt vettek a németek nyári általános táma-